

DESCOPERIRI ARHEOLOGICE DIN EPOCA DACICĂ LA PESCARI (jud. Caraș—Severin)

În cursul lunii mai 1970, un colectiv de cercetători de la Muzeul de istorie din Cluj, Institutul de istorie și arheologie din Cluj și Muzeul județean din Reșița au început cercetări arheologice în comuna Pescari (Coronini, Koronini, Lászlóvára), jud. Caraș-Severin, la punctul numit de localnici „Culă”, unde se află o cetate feudală¹. În cursul săpăturilor efectuate pentru cercetarea acesteia, a apărut și material de factură dacică dintr-o așezare distrusă cu ocazia construirii valului cetății feudale. E locul să menționăm că acest material a fost găsit în cantitate mult mai mare decât ceea ce publicăm, în articolul de față limitându-ne, din motive lesne de înțeles, la fragmentele ceramice tipice. Adăugăm că tot materialul este fragmentar.

Ruinele cetății feudale se găsesc pe capătul unui promontoriu orientat N—S, despărțit de dealul de care aparținuse printr-un șanț, foarte probabil, artificial, a cărui săpare ar fi putut avea loc în epoca dacică.

Punctul de care este vorba se află așezat într-un loc de o deosebită importanță militar-strategică, dominând intrarea în „Cazanele” propriu-zise și avînd o bună perspectivă asupra regiunii înconjurătoare. Partea de promontoriu pe care e așezată cetatea feudală are două terase: una mai înaltă, stîncosă, dinspre Dunăre, iar cealaltă, mai joasă. Pentru cercetarea cetății feudale au fost trasate: o secțiune pe toată lungimea promontoriului (S I) și două secțiuni (S II și S III), aproximativ perpendiculare pe S I, pentru verificarea traseului incintei². În toate secțiunile (excepție face porțiunea din S I care se găsește pe terasa înaltă), în partea de jos a stratului de locuire feudală a apărut material dacic deranjat de construirea valului feudal, în nici o porțiune nemaigăsindu-se stratul antic neatins. Pînă acum, materialul dacic apare exclusiv pe terasa de nord.

În cele ce urmează vom prezenta materialul ceramic dacic împreună cu un succint comentariu.

După factură, ceramica dacică e lucrată fie cu mîna, fie la roată. Cea mai mare parte este lucrată cu mîna. Această categorie e de culoare brun-roșcată, cărămiziu-gălbui sau brun-cenușie, destul de grosolană, cu nisip și pietricele (în proporții diferite) ca degresant. Există și ceramică din pastă fină lucrată cu mîna. Caracteristicile ei ne permit să o datăm în epoca dinaintea cuceririi romane.

Formele. În cadrul ceramicii lucrate cu mîna de la Pescari, cea mai răspîndită formă este oala, reprezentată prin fragmente de buze (pl. I și V) sau fragmente de pereți (pl. II, III, IV și VII)³. Acest tip de vas poate fi ornamentat (briuri alveolare, butoni etc.) sau neornamentat. Strachina de diferite profile⁴ (pl. VI, 5, 6, 9, 10, 12, 16—18 și pl. VIII, 6—8, 10, 11 14, 17) este și ea prezentă în inventarul ceramic de care ne ocupăm.

Ceașca dacică poate fi exemplificată sigur în trei cazuri (pl. II, 19; pl. III, 17; pl. VI, 15)⁵.

¹ Ștefan Matei, Ilie Uzum, *Cetatea feudală de la Pescari*, sub tipar, unde este dat și un profil care cuprinde poziția materialului dacic.

² *Ibid.* Jumătatea de nord a S I precum și S II și S III, sînt pe terasa inferioară.

³ I. H. Crișan, *Ceramica daco-getică*, București, 1969, pl. I, XII, I, XXII, sqq.

⁴ *Ibid.*

⁵ *Idem*, *op. cit.*, pl. XI, VI, XI, VII.

Cupa este reprezentată de un singur fragment, un picior cenușiu-închis cu lustru negru, lucrat cu mina (pl. VII, 15). De asemenea avem și fragmente de fructiere (pl. VI, 2, 8, 11, 13, 14; pl. VIII, 2—4, 9)⁸.

Torțile sînt în număr mic (pl. VII, 1—3).

Elementele de decor. Cel mai des întîlnit este *briul alveolar în relief*⁹ (pl. II, 1, 3—5, 8, 12, 14, 16, 18, 20—25; pl. I, 26). Există cazuri (pl. II, 13), cînd alveolele unui asemenea briu în relief au în interior o creștătură¹⁰. De asemenea, există ornamente din alveole practicate direct în peretele vasului (pl. I, 19—21, 25—35; pl. II, 7, 17) sau chiar pe buză (pl. I, 18)¹¹.

Butonul¹² (pl. III, 1, 5, 6, 10—12; pl. VII, 5) se găsește și simplu, și ornamentat cu caneluri verticale (pl. III, 14)¹³, alveolat¹⁴ (pl. III, 3, 7, 16, pl. VII, 13) sau în asocieri cu briurile alveolare¹⁵ (pl. III, 13, 15, 18, 19; pl. VII, 13); nu trebuie uitate nici proeminențele — apucători (pl. III, 4, 8, 9; pl. VII, 10)¹⁶.

Întîlnim de asemenea ceramică ornamentată prin incizare. În cadrul acestei categorii intră inciziile cu „pieptenele” (pl. IV, 1—7, 26), inciziile dispuse neregulat (pl. IV, 8, 16)¹⁷, canelurile pe toartă (pl. III, 2)¹⁸, sau pe buton (pl. III, 14)¹⁷, împunsăturile sau creștăturile (pl. IV, 9—10, 21)¹⁹ și inciziile simple (pl. V, 6; pl. VII, 18)¹⁹.

Așa cum am amintit mai sus, există și ceramică din pastă fină lucrată cu mina. Culoarea ei este, de obicei, cenușie. Din această categorie menționăm o toartă canelată (pl. III, 2) sau torțile lustruite (pl. VII, 1—3). Pare a fi lustruită și suprafața fragmentelor 9, 13, 14, 17, 20 din pl. V.

Vasele lucrate cu roata sînt, proporțional, mult mai puține, pasta lor fiind, în general, de bună calitate. În majoritate sînt fragmente de buze sau pereți care par a proveni de la oale sau străchini²⁰. Menționăm dintre fragmentele lucrate la roată, de culoare cenușie: buze (pl. IV, 15, 17, 19, 25, 27), perete (pl. IV, 14), funduri (pl. IV, 18, 22—23). Notăm și un capac²¹ (pl. IV, 13) lucrat la roată, de culoare roșcat-gălbui, precum și un fragment cărămiziu (pl. VI, 7), probabil buza unui bol de mici dimensiuni.

Ceramica — stratul de cultură total răvășit nu ne poate ajuta la precizări — se datează cu precădere în secolul I î.e.n.; ea aparține unei așezări dacice care și-a încheiat existența cel mai târziu la cucerirea romană.

Descoperiri arheologice mai vechi²² sau mai noi²³ de monete ne permit și ele să presupunem că la Pescari a existat o mare așezare dacică, fiind una dintre cele care punctează malul stîng al Dunării în Banat.

F. MEDELEȚ — T. SOROCEANU — N. GUDEA

⁸ Idem, *op. cit.*, pl. I, III, 4 (pentru piciorul de cupă); pentru rest, pl. I, I, I, LII și VIII, 2—4, 9.

⁹ Idem, *op. cit.*, pl. CLV, CLVI.

¹⁰ Nu am găsit analogii.

I. H. Crișan, *op. cit.*, p. 209.

¹¹ Idem, *op. cit.*, pl. LXXII—LXXX, dar și pl. XLIII.

¹² Nu am găsit analogii foarte apropiate.

¹³ I. H. Crișan, *op. cit.*, pl. CV.

¹⁴ *Ibid.*

¹⁵ *Ibid.*; butonul din faza a III-a (clasică); pl. XLII (butonul din sec. III—II).

¹⁶ Idem, *op. cit.*, pl. CVIII—CX.

¹⁷ Idem, *op. cit.*, p. 211.

¹⁸ Idem, *op. cit.*, pl. CXI, 10.

¹⁹ Idem, *op. cit.*, pl. CVIII—CX.

²⁰ *Ibid.*

²¹ Idem, *op. cit.*, p. 180, 181 și fig. 96.

²² Idem, *op. cit.*, pl. LXXXII, 2.

²³ La sfîrșitul secolului trecut a fost descoperit la Pescari (Coronini) un vas de bronz cu circa 178 de monete din Dyrhachium. Vasul se află în posesia Muzeului Banatului din Timișoara, nr. inv. 1231 (nr. inv. vechi 425). Pentru descoperire și considerații istorice asupra ei vezi: *Tört. Rég. Ért.*, XI, 1895, 131; B. Milleker, *Délm.*, I, 27; I. Berkeszi în *Tört. Rég. Ért.*, XXIII (1907), 12—13; B. Mitrea, în *EDR*, X, 1945, p. 44, 88. Vasul de bronz ar putea să dateze, după părerea colegului I. Glodariu — căruia îi mulțumim pentru ajutorul dat — în secolul I î.e.n., dar precizarea datării o fac monetele.

²⁴ În timpul cercetărilor din 1970 de la Pescari, Muzeul din Reșița a achiziționat circa 7 monete de tipul Dyrhachium cu indicația că au fost descoperite pe „Culă” și în apropierea ei, pe locul unde pare să fi fost descoperit și tezaurul menționat în nota precedentă.

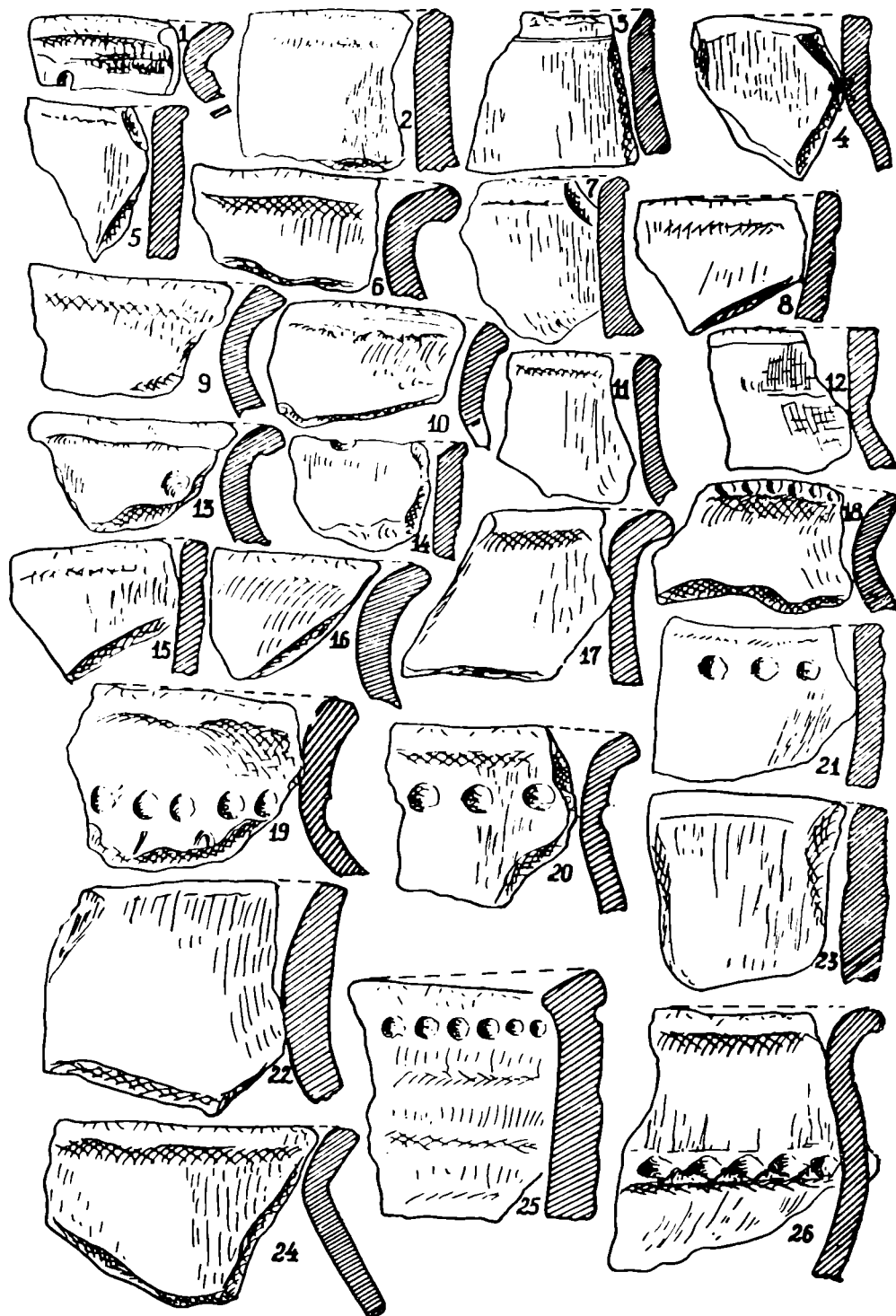
DÉCOUVERTES ARCHÉOLOGIQUES D'ÉPOQUE DACE À PESCARI

(DÉP. CARAȘ-SEVERIN)

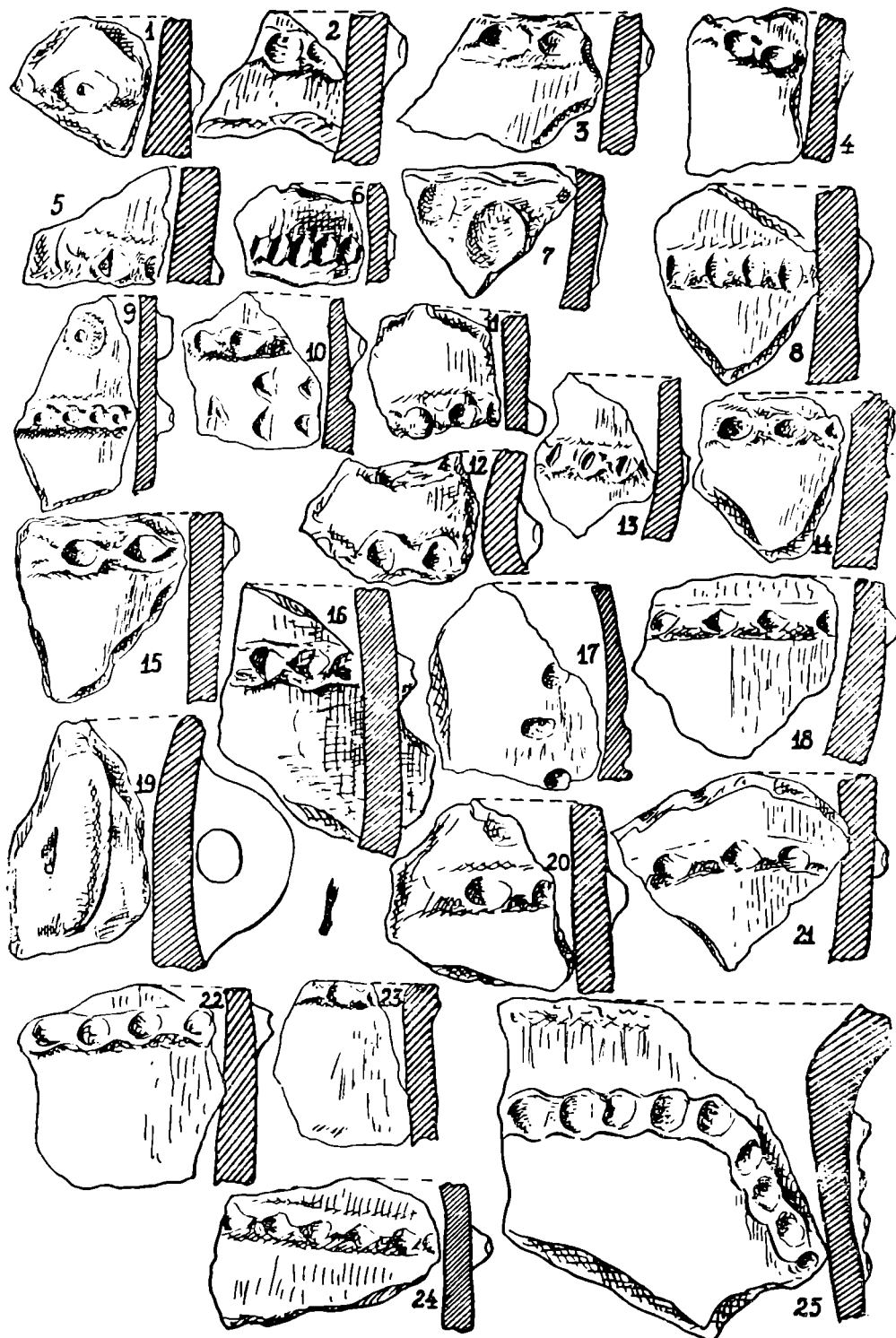
(Résumé)

Au mois de mai 1970 le Musée de Reșița et l'Institut d'Archéologie de Cluj ont commencé des fouilles archéologiques à la forteresse féodale située sur un promontoire à deux plateaux, nommé „Culă”. Sous le couche féodal seulement sur le plateau en bas — de nord — ont été trouvées — le niveau antique étant dérangé par la construction du vallum et de murs féodaux — beaucoup de fragments céramiques daces. Les analogies trouvées chez I. H. Crișan, *Ceramica daco-getică*, București, 1969 qui contient aussi un catalogue des formes et des types de la céramique dace, nous permettent de dater les découvertes de Pescari au I-er siècle av. J.C. Il paraît que la vie de cette habitation cesse à la veille de la conquête romaine.

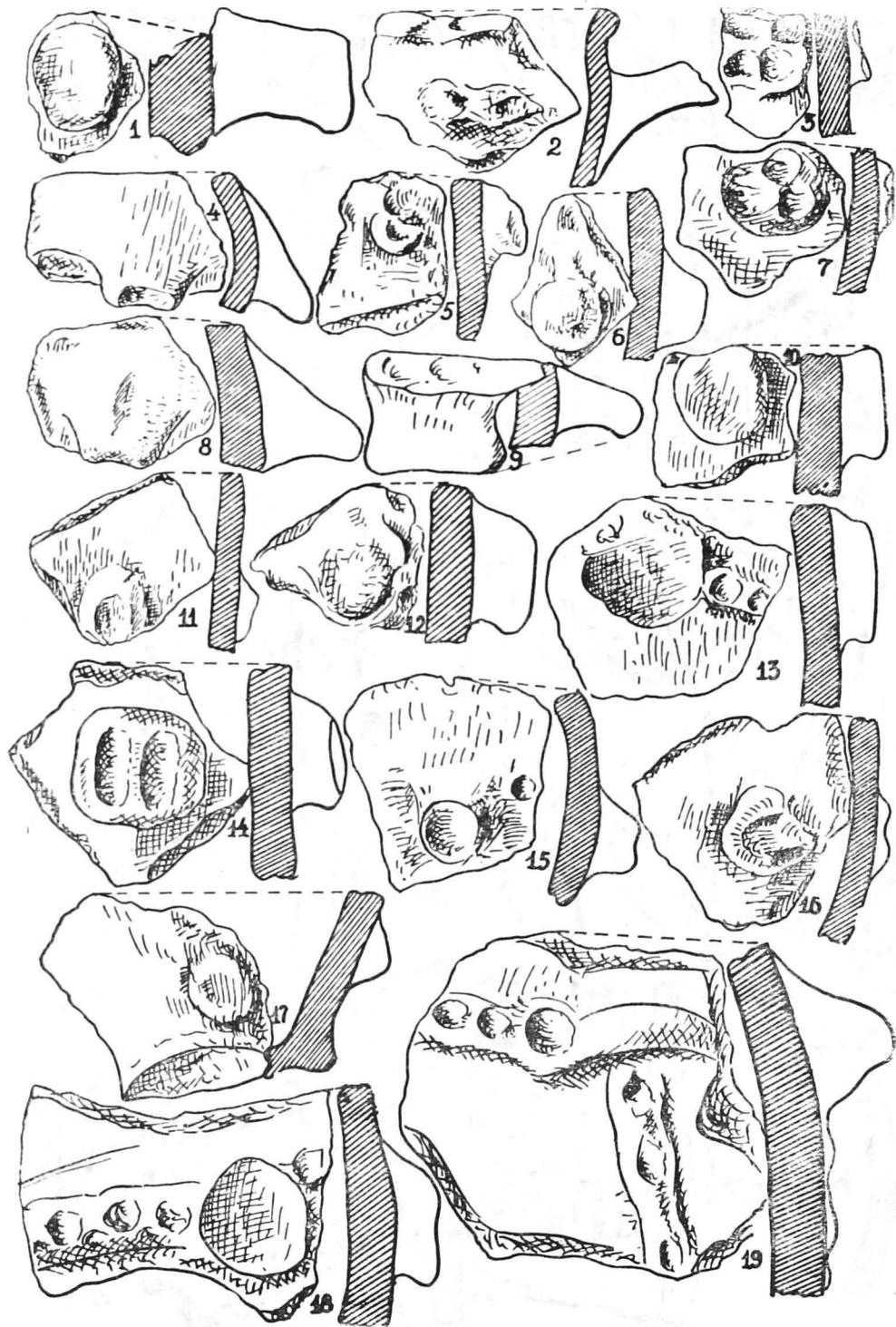
Les découvertes numismatiques (monnaies de type Dyrrhachium) et un vaisseau de brouze — trouvées au voisinage de „Culă” — sont en concordance avec la date proposée par nous pour l'habitation.

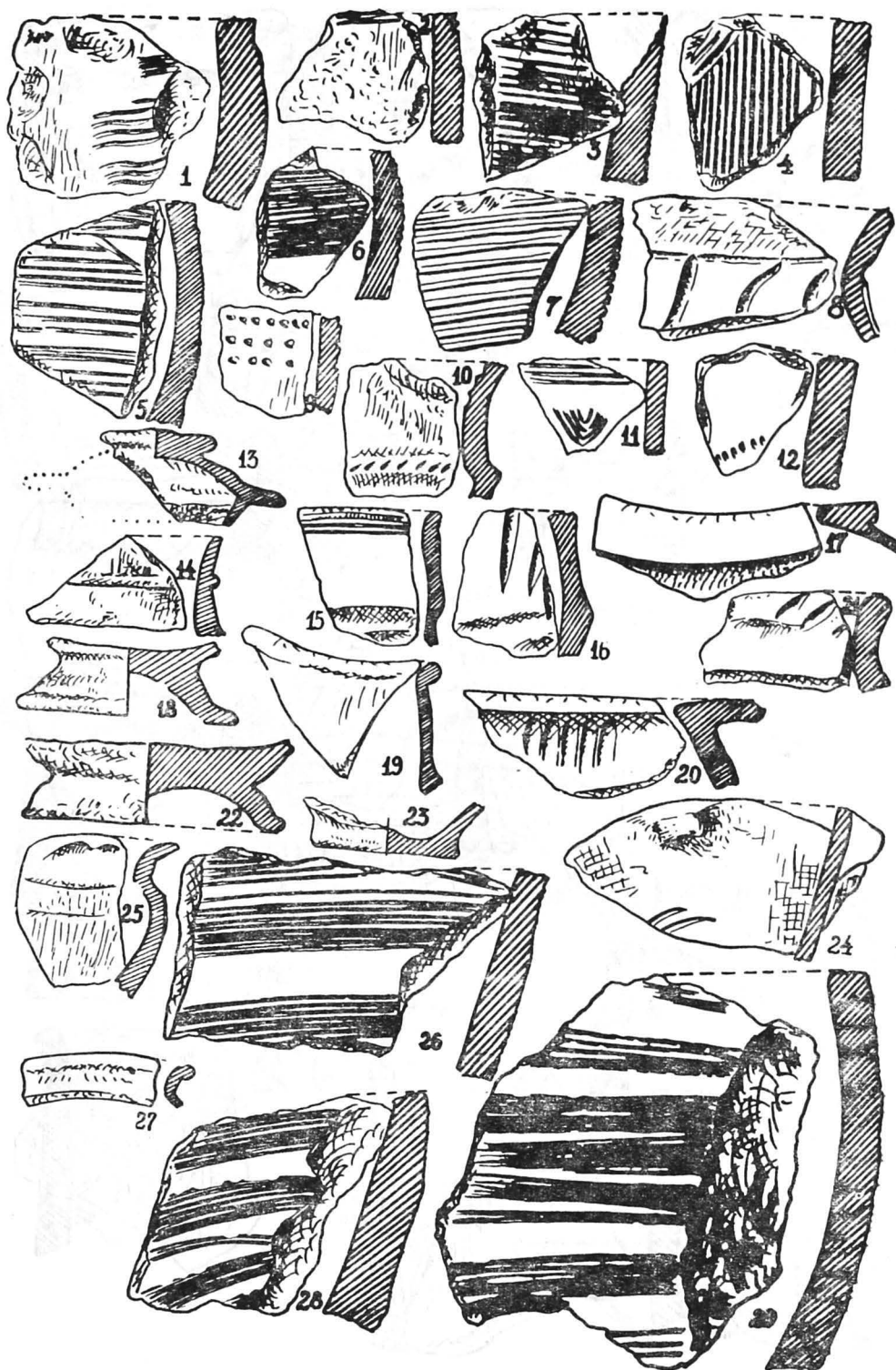
Planșa I. — Fragmente de buze de oale dacice.

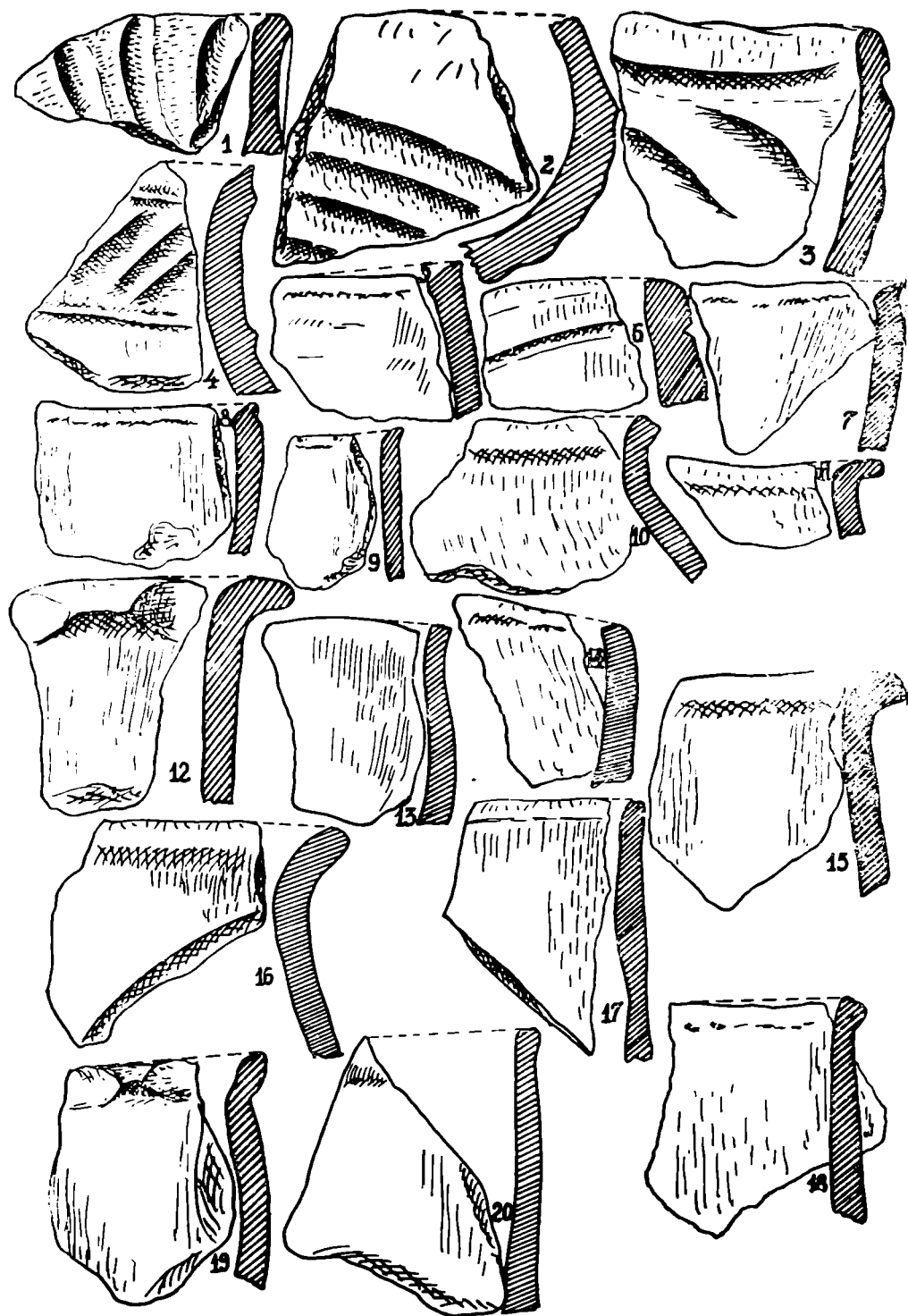
Planșa II. — Fragmente din pereți de oale dacice.

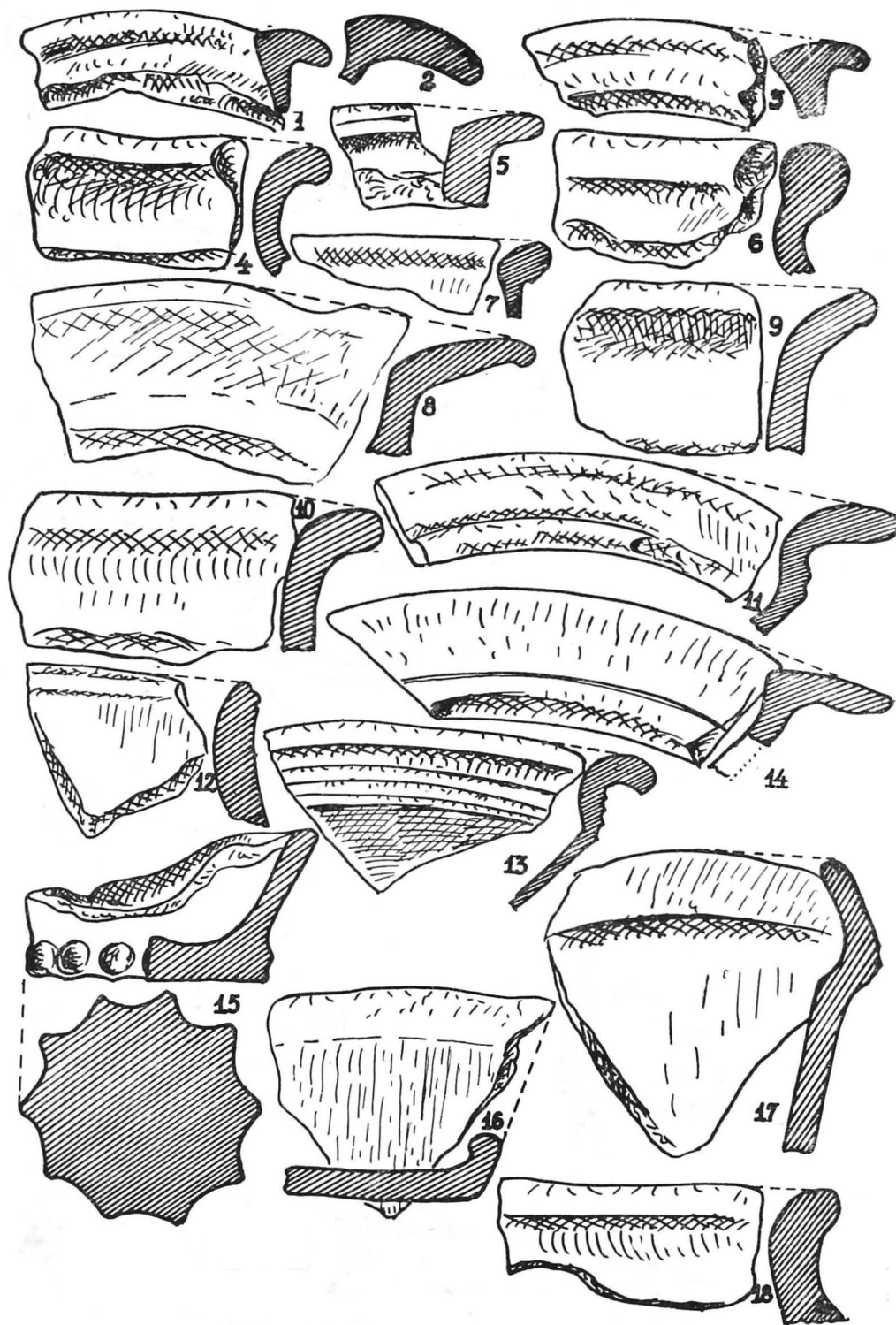
Planșa III. — Fragmente din pereți de oale dacice.

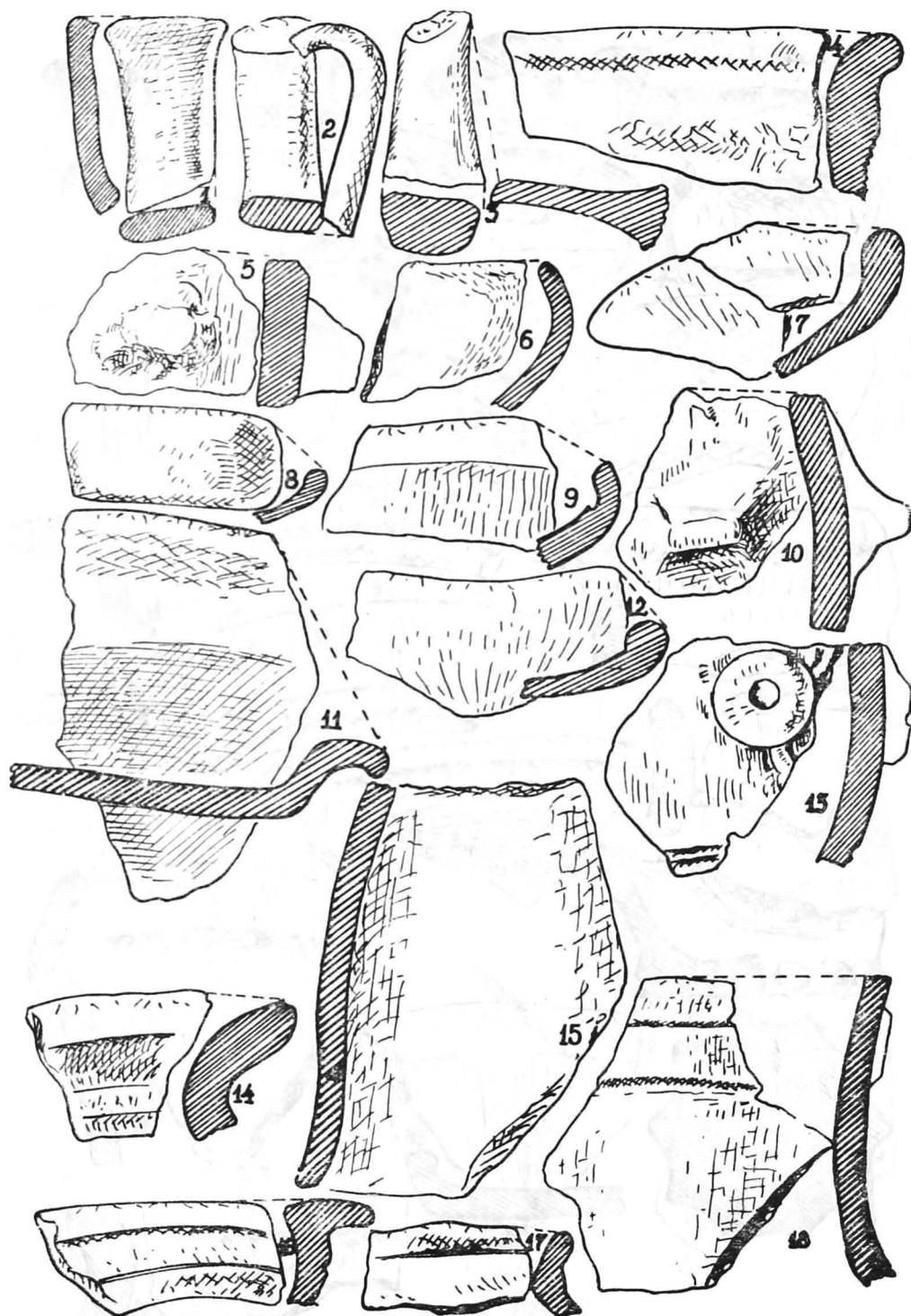
Planșa IV. — Elemente de decor ale ceramicii dacice.

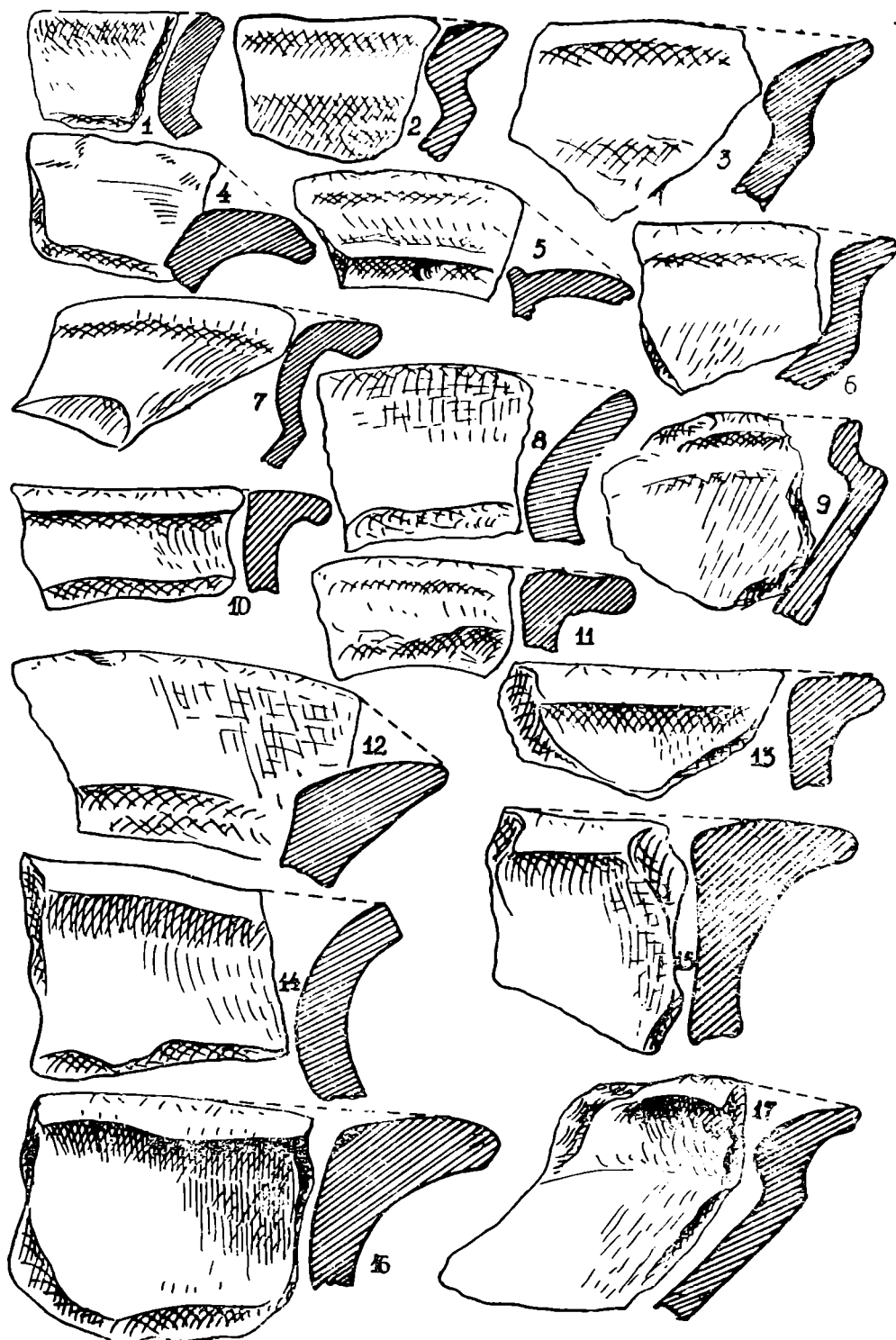
Planșa V. — Fragmente de oale dacice.

Planșa VI. — Fragmente de alte vase dacice.

Planșa VII. — Fragmente de alte vase dacice.

Planșa VIII. — Fragmente de alte vase dacice.